

INHOUD

MIJN BLOED	9
I. SCHOKGOLVEN	11
Splijstof	12
Opa	14
Brahma, Vishnu, Shiva	16
Opstelling	17
Vrouw met twee huden	19
Ik hoor je nog steeds	20
't Is een vreemd'ling zeker	21
II. NIET VERGETEN	23
Jangan Lupa 2.0	24
III. TERUGKEER	29
Beraad	30
Bodem	31
Jakarta	33
IV. INSTORTENDE NIEUWBOUW	37
Kota Tua	38
Stories	40
Erfgoedbeheer	41
V. TANAH TUMPAH DARAHKU	43
Surabaya	44
Hier nu samen	45
Sukarno wacht ons op	46
<i>Heeft hij je gezien?</i>	47
Tanah tumpah darahku	48
Spanduk	49
<i>Het schemerde nog in Maguwo</i>	52
Cargo cult	53
Kelas eksekutif	54
VI. TUSSENKOMST	57
Wisselkind	58
Semar	59

Er was eens een jongen die een meteor najoeg	60
Halfbloed	61
Bhinneka Tunggal Ika	62
VII. GROND	65
Opnieuw aangeboden	66
Mijn lichaam veranderde al zo vaak van eigenaar	68
Bersihkan makam	69
Ik heb daar nooit lekker gelegen	70
Grond	71
Vacature huishoudster	72
Overlijdensbericht	73
Wat had dat kind dan verwacht?	74
VIII. SUSILO	77
Beraad 2	78
Time Place	79
Taman	80
Dit landschap herinnert zich alles	81
IX. SARASWATI	85
6.00 A.M.	86
Postkoloniale datingapp	88
Twister	90
Bumi Manusia	92
Volgens goed Indonesisch gebruik	94
In Nederland Door Omstandigheden	95
Bangunjiwo	96
Conserven import export	97
X. WELKOM	99
Gelijk®	100
XI. EVENWICHTSOEFENING	105
Evenwichtsoefening	106
Handleiding voor inheemsen	107
Stel	108
Kuntilanak	110
Hati-Hati di Jalan	111

XII. ERFVREDEBREUK	113
Plantage	114
Wachters	116
Craniofixatie	117
Bergpad	118
XIII. LUCHTWORTELS	125
Aardplaten	126
<i>Je moest weer zonodig</i>	127
EPILOOG	131
LEXICON	135
VERANTWOORDING	143

MIJN BLOED

ik draag de stank van tabak, mijn aderen
vertakken zich langs oude plantages, mijn spieren
mengen kalmte met geweld – de stem
van een voorvader buldert door mijn keel

ik heb zoveel te bewijzen

in mijn mond strijden verschillende tongen,
de ruggengraat van een nyai draag ik,
de kinderen die zij baarde zijn kinderen
die haar niet meer toebehoren

haar handen, mijn polsen, zoveel kwijtgeraakt

in mijn bloed galmt het gezang van gevangenen,
de dreun van een geweerkolf – een rode stip
spat op wit katoen, grootmoeder hurkend
in de kokendhete middagzon
door mijn hoofd loopt een verbogen rails,
een dwaalspoor ingehamerd
bij de volgende generaties:

aanpassen! aanpassen!

*herinner je de winter, de eerste
die ons allemaal bevroor*

jouw voeten, mijn voeten
bloot en koud op vreemde grond

opa verstoopt zijn oorlog
in elk oog een dolk
in zijn glimlach een verloren jongetje

en ik heb vlaggen
te verhangen,

kransen waarvan ik niet meer weet waar ik ze leggen moet

I. SCHOKGOLVEN

Prentbriefkaarten verzamelen en rangschikken naar land van herkomst is gezellig en nuttig. Het bekende dominospel is ook zeer geliefd door zieke en gezonde kinderen.

Een ander spelletje is wekkerzoeken.

In de kamer wordt een wekker verstopt die duidelijk tikt. Een van de kinderen is buiten de deur en wordt geblinddoekt binnengebracht. Het kind moet nu proberen op het geluid afgaande de wekker te vinden.

Alle anderen moeten zich stil houden.

DJANGAN LOEPAH [1953-1961] – Uitgave van de Federatie Huishoudelijke-
en Gezinsvoorlichting

SPLIJTSTOF

Ik:

45, 44, 43...

Ik houd mijn handen voor mijn ogen en het fluisteren begint.
De gympen van mijn vriendjes slippen over het steen.

De tijd tussen hun stappen wordt steeds langer
totdat ik alleen overblijf met mijn hartslag,
mijn adem.

22, 21...

Uit het dikke pak lucht
boven mijn hoofd valt een kogeltje
dat zich door de kieren van mijn vingers wurmt,
van bovenlip naar kin kruipt, waar het even blijft hangen,
en zich volzuigt

Opa:

Een druppel licht glanst in zijn pantser,
tolt steeds sneller om zijn as.

Ik:

5, 4, 3...

De grond verplaatst zich als een blok
Even wordt het zwart, dan komen de vlekken.

Opa:

Schokgolven razen voor het geluid uit,
de hongerige vlam springt op,
wijst een voor een de daken aan
als een wraakzuchtige keizer.

Puntsgewijs vreet de hitte
door het beton heen,
gebouwen omhelzen elkaar,
en zakken ineen.

Er zit een barst in mijn rug
die steeds verder vertakt.
Mijn botten geven licht
en nog schreeuw ik niet.

Ik:

Zoutkristallen branden op mijn lippen, ik kijk
naar mijn knie. Daar glinstert een rode veeg.

Ik sta op, ga luidkeels mijn vriendjes zoeken.

Opa:

Het eerste dat ik doe als ik overeind kom is mijn pet zoeken.
Op de achterkant staat een nummer: U92.
Als dit nummer wordt opgedreund, moet ik paraat staan
met mijn hoofd bedekt, anders krijg ik slaag.

Sintels teren in onder mijn voeten. Boven mij een boom
van rook. Een zwarte navelstreng spant tussen hemel en aarde,
tussen het gat in de grond en het gat in de lucht.

Ik vlucht de bergen in, met alleen een broek aan en
die bespatte pet op om mijn gedachten bij elkaar te houden.
Ik krijg het koud, grijp naar mijn schouders.

Een Japanse soldaat wenkt en biedt me zijn regenjas aan.
Ik open mijn mond, hoor alleen nog geknetter.

OPA

I.

opa's dove oor
waar hij ooit die knal op kreeg
met een geweercolf

een gebod
dat in zijn kraakbeen
werd geslagen
soms bidt hij
met zijn mond
dicht

soms keert hij mij
in plaats van de andere wang
dat oor toe

2.

opa trekt cirkels om de auto heen, rook
vlucht zijn neusgaten uit, vorst knarst
onder zijn krabber

hij kerft mij uit
in het zijraam, geeft me zicht
op de winter.

ooit zullen mijn ogen precies zo
priemen in de achteruitkijkspiegel

mompel ik
net als hij
binnensborsts

koplampen vallen de sneeuw aan
opa draait het asfalt op,

witte vlakken, zwarte sporen
vlokken voor zijn ogen

handen om het stuur geklemd,
elke bocht neemt hij scherper

3.

één oog sluit, het geweer
gehoorzaam onder zijn kin

mannen en kinderen
drommen om hem samen,
eten hun vingers op

opa is een scherpschutter,
de vloek van elke kermiskraam

hij gaat voor mij een beest afschieten

4.

als een bloedgaruda
die een noodlanding heeft gemaakt
in een boomloze schotelwijk

hoe hij ook zijn kiezen op elkaar zet
het blijft iets tussen grijzen en verbijten in
ik moet het muntje
tussen zijn schouderbladen plaatsen
om de Noordzeewind

uit zijn longen te krassen
rode vleugels vormen zich
tussen zijn ribben

BRAHMA, VISHNU, SHIVA

'Schepper, Beschermmer en Vernietiger,' zegt hij

het beeldje dat opa mij geeft
is uit loodwit been gehouwen
ruikt naar de sigaretten
die hij meebracht uit dat andere land

ik omsingel het met voetbalplaatjes,
zet mijn beste aanvallers in,

Brahma, Vishnu en Shiva laten hun tandvlees zien

's middags giet ik cola over hun hoofd
een straal die sissend door de holtes
hun gezicht in trekt
het bruin blijft plakken aan de binnenkant

's avonds tekent de schemer
kringen om hun mond

Brahma, Vishnu en Shiva geven geen krimp

als ik hun ogen met pen bekras
ze breken niet

als ik mijn drop alleen opvreet, hen uitlach
met steeds zwartere tong